

Útmutató az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán készülő szakdolgozatokhoz¹

Összeállította:

Csíkos Csaba

¹ A Kari Tanács elfogadta 2017/2018-26.sz. döntésével 2018. február 7-én. Hatálya a 2018/19-es tanévtől benyújtandó szakdolgozatokra terjed ki.

Bevezetés

Alapszakjainkon szakdolgozat készítéséről az ELTE Szervezeti és Működési Szabályzatának II. kötete, a Hallgatói Követelményrendszer (továbbiakban: HKR) rendelkezik. Az általános szabályok külön fejezetben, a 76-80. §-okban, a Tanító- és Óvóképző Karra vonatkozó rendelkezések a XX. fejezetben a 474. §-tól indulóan találhatók.

Alapszakjainkon a képzési és kimeneti követelmények írják elő szakdolgozat készítését. A szakdolgozat elkészítésével és védésével a jelölt bizonyítja, hogy

- képes a tanulmányai során szerzett ismeretek alkotó felhasználásával egy választott kutatási téma önálló feldolgozására;
- ismeri és alkalmazni képes a tudományos kutatás módszereit;
- képes a kutatási téma vonatkozó szakirodalmának áttekintésére és kritikai elemzésére;
- képes követni a tudományos közlés formai és stiláris szabályait.

Szakirányú továbbképzésekben is a képzési és kimeneti követelmények írják elő szakdolgozat készítését. A szakdolgozat elkészítésével és védésével a jelölt bizonyítja, hogy:

- képes a tanulmányai során szerzett ismereteket, tanulási tapasztalatokat alkotó módon felhasználni önmaga, pedagógiai munkája és intézménye szakmai fejlesztésére
- képes egy - a továbbképzéshez kapcsolódó - témához saját vizsgálatot végezni, ebben az alkalmazott kutatási és/vagy elemzési módszerek szabályait alkalmazni
- képes a szakdolgozata témájához kapcsolódó szakirodalom áttekintésére
- képes követni a szakmai elemzés, szövegalkotás formai és stiláris szabályait

Témaválasztás

A hallgató a tanszékek által felkínált szakdolgozati témák közül választ, melyeket a tanszékek az őszi félév szorgalmi időszakának harmadik hetéig tesznek közzé. A szakdolgozat témáját a hallgató – választott témavezetőjével egyeztetve – maga is megválaszthatja. A témaválasztásra vonatkozó részletes szabályokról, a témaválasztás bejelentésének és határidejének módjáról HKR 490. §-a nyújt tájékoztatást. A HKR-ben használt „szorgalmi időszak utolsó napja” kifejezés a szorgalmi időszak utolsó hetének utolsó munkanapján a Tanulmányi Hivatal nyitvatartási idejének végét jelenti.

A szakdolgozat készítésének ütemezése

A hallgató a csecsemő- és kisgyermeknevelő, valamint az óvópedagógus szakon a 3., a tanító szakon az 5. félévben választ szakdolgozati témát. A szakdolgozat elkészültét a záróvizsga félévében szakdolgozati szeminárium segíti, ám az addig tartó időszakban is elvárás a rendszeres konzultáció a témavezetővel (félévenként legalább két alkalommal). Témavezető lehet az ELTE oktatója, tudományos kutatója vagy külső szakember. Amennyiben a konzulens nem a Kar oktatója, a tanszékvezető döntési joga, hogy a szakember önálló témavezető lehet, vagy társkonzulenst szükséges hozzárendelni.

A szakdolgozat készítéséről az ELTE Szervezeti és Működési Szabályzatának II. kötete, a Hallgatói Követelményrendszer (továbbiakban: HKR) rendelkezik. Az általános szabályok külön fejezetben, a 76-80. §-okban, a Tanító- és Óvóképző Karra vonatkozó rendelkezések a XX. fejezetben a 474. §-tól indulóan található. „A szakdolgozatot a hallgató a nyári záróvizsgára vonatkozóan április 20-ig (szakirányú továbbképzésben május 10-ig), a téli záróvizsgára vonatkozóan minden képzésben november 20-ig köteles a TÓK TH-ra benyújtani 2 példányban a szakdolgozati útmutatóban meghatározott kivitelben, mellékelve a dolgozat eredetiségéről szóló aláírt nyilatkozatot, valamint a konzultációs lapot.” (HKR, 491. § (1) és (2) bekezdés) A beadási határidő nem módosítható!

Az abszolutórium megszerzésének feltétele, hogy a hallgató teljesítse a záró félévben felvehető Szakdolgozati szeminárium kurzust.

Szakdolgozati műfajok

Az alapszakjainknak megfelelő kutatási irányzatokkal összhangban a szakdolgozatok alábbi három típusa ajánlható minden szakdolgozatot író hallgató és témavezetője számára.

(1) **Elméleti, esetleg történeti jellegű kutatómunka**, amely lehet meta-analízis, azaz több korábbi kísérleti munka szintetizáló áttekintése (review) és az eredmények összegzése, vagy egy szakterület fejleményeinek elemző bemutatása („state of the art” jellegű áttekintés). Javasolt a nemzetközi szakirodalmi információs rendszerek segítségével (pl. Educational Research Complete) történő irodalmi feltárás és a témával kapcsolatos fontosabb külföldi munkák, valamint a releváns hazai szakirodalom ismerete és elemzése. Az elméleti munkák fontos jellemzője, hogy a szerző kritikai álláspontot képvisel, és ütközteti a szakirodalomban fellelhető különböző álláspontokat.

(2) **Kvalitatív vagy kvantitatív empirikus vizsgálat**. A kvalitatív vizsgálatok jellemző típusai például: interjúk készítése, megfigyelések, nyitott írásbeli kikérdezés, terepgyakorlati esettanulmányok, ikonográfiai elemzések, rajzok tartalomelemzése stb. A kvantitatív kutatás jellemzően felmérés (pl. kérdőíves), ahol a minimális mintanagyság összehasonlító vizsgálatok esetén legalább 20-40 fő, összefüggés-vizsgálatok esetén legalább 100-120 fő. A dolgozat elméleti bevezető részében be kell mutatni a szakterület hazai és a fontosabb nemzetközi szakirodalmát, tendenciáit.

A kvalitatív vizsgálatok jellemzően kutatási kérdésekre keresik a választ, a kvantitatív vizsgálatok kutatási kérdések megválaszolására vagy hipotézisek igazolására irányulnak. Az adatok elemzésére használt statisztikai eljárásokat mindig a megoldandó feladat jellege határozza meg; elvárható az Excel, SPSS vagy más szoftverek használata.

(3) A **pedagógiai innováció, fejlesztés leírása** az iskolában, óvodában, bölcsődében vagy a köznevelési rendszer egyéb területein közvetlenül alkalmazható tananyag, oktatási/nevelési segédeszköz vagy új módszer, gyakorlat szűk körű kipróbálásáról szól. Elvárható a jelölt reflexiója az oktatási-nevelési folyamatra és az innováció folyamatának részletes dokumentálása (hasonlatosan ahhoz, ahogyan a köznevelési életpályán később portfóliót készítenek a pedagógusok). A pedagógiai innováció, fejlesztés leírására ugyanazok a formai követelmények érvényesek, mint a szakdolgozat egyéb műfajaira. A szakdolgozat ebben az esetben is épít a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozására, tartalmazza annak összegzését egyértelmű hivatkozásokkal. Az innováció, fejlesztés bemutatása különféle, részletes dokumentumokat (tényszerű adatokat is) tartalmaz, valamint kötelező eleme a reflexió a bemutatott folyamatra, annak eredményeire, hatására vonatkozóan.

A **kutatásetikai szempontok** betartása bármelyik műfajú szakdolgozatnál alapkövetelmény. Különös figyelmet kell fordítani a gyerekeket bevonó vizsgálat esetén a szülők tájékoztatására és beleegyezésük kérésére, a személyiségi jogok védelmére, az anonimitás és az önkéntesség biztosítására, a vizsgálatban való részvételtől elállás lehetővé tételére.

A szakdolgozat technikai szerkesztése

A szakdolgozat minimális terjedelme általában 50 ezer karakter (nagyjából 25-30 oldal), szóköz, jegyzetek és mellékletek nélkül. Két példányban, egyiket keményfedeles kötésben, a másikat fűzve kell benyújtani a Tanulmányi Hivatalhoz.

A kötéshez a belső margókat 1 cm-rel növeljük, így alul, felül és kívül 2,5 cm, a belső oldalon 3,5 cm-es margót javasolunk. Kétoldalas nyomtatást kérünk.

Elsősorban a Times New Roman betűtípus (12 pontos betűméret) alkalmazását kérjük. Érdemes használni a Word szövegszerkesztők beépített címsor-formátumait, nemcsak esztétikai és szerkezeti okokból, hanem a tartalomjegyzék könnyű, gépi elkészítése okán is.

A szakdolgozat részei:

- fedőlap (SZAKDOLGOZAT szó feltüntetésével, a név és a beadás évszámának megadásával)
- belső borító: üres oldal
- címlap (ld. a tájékoztató következő oldalán)
- tartalomjegyzék (ezen a lapon kezdődik az oldalszámozás)
- a szakdolgozat tartalmi része
- irodalomjegyzék
- mellékletek (arab számokkal sorszámozva)
- a hallgató által kitöltött és aláírt eredetiségnyilatkozat (ld. 1. sz. melléklet)
- a szakdolgozati konzulens által aláírt konzultációs lap (ld. 2. sz. melléklet)
- 1. helyezett OTDK-pályamunka szakdolgozatként történő elfogadására szolgáló űrlap (ld. 3. sz. melléklet)
- TDK-pályamunka szakdolgozatként történő elfogadására szolgáló űrlap (ld. 4. sz. melléklet)

Szakirodalmi hivatkozások

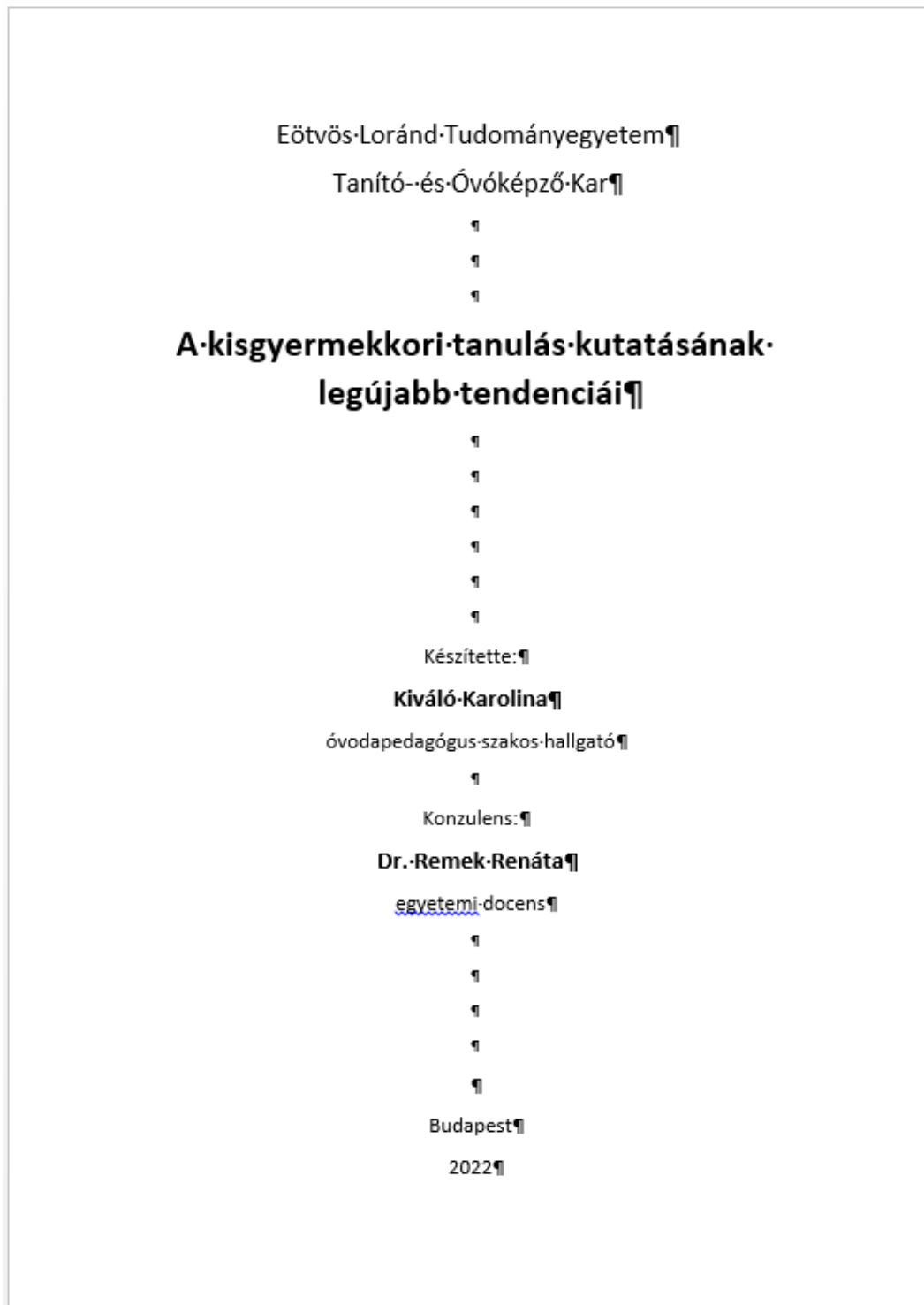
Hivatkozási rendszerek

Többféle módon lehet egyértelműen és következetesen megadni, hogy pontosan mely szakirodalmi forrást használta föl a szakdolgozat szerzője.

A forrásokra hivatkozásokat általában a szövegbe illesztjük az APA (American Psychological Association) előírásai szerint². Amennyiben a tudományterület sajátos követelményei ezt igénylik, más elfogadott, következetes hivatkozási rendszer is használható. A neveléstudományban és több más társadalom- és bölcsészettudományban elsősorban a szerző nevével és a megjelenés évével történik a

² American Psychological Association (2010). *Publication Manual of the American Psychological Association, Sixth Edition*. Washington: APA – ld. www.apastyle.org

hivatkozás, az élő és élettelen természettudományokban pedig elterjedt a szögletes zárójelbe tett számokkal hivatkozás. Az első esetben az APA (American Psychological Association) aktuális publikációs kézikönyve lehet iránymutató, valamint ennek hazai adaptációi, amit például a Magyar Pedagógia vagy a Gyermeknevelés folyóiratok által használnak. A második esetben a Vancouver-rendszer és ennek ismert hazai adaptációi jönnek számításba, mint pl. az Orvosi Hetilap publikációs rendszere. Fontos követelmény, hogy bármelyik hivatkozási rendszert alkalmazza a jelölt, a hivatkozások legyen egyértelműen beazonosíthatók és visszakereshetők, formai szempontból pedig elsősorban fontos a következetesség!

Hivatkozni nem csak szöveges dokumentumokra, hanem képekre, videókra is lehet, ha azok szükségszerűek, szervesen kapcsolódnak a téma feldolgozásához. Interneten elérhető források esetén – a szerző és a cím megadásán túl – a fájlnévig bezárólag megadjuk az URL-t (Uniform Resource Locator, gyakorlatilag a <http://> kezdetű sor a böngésző címsorában) és zárójelben az utolsó letöltés időpontját. Győződjünk meg arról, hogy a felhasznált képet vagy videót jogszerűen használhatjuk (ld. pl. a Creative Commons kategóriáit)! Amennyiben a dolgozatban ábrák és/vagy képek szerepelnek, ezeket a szövegben sorszámmal kell jelölni, forrásaikkal a dolgozat végén külön jegyzékben kell összegezni.

A felhasznált források típusai

Összhangban azzal, hogy a szakdolgozat elkészítésének milyen célkitűzései vannak, a jelölt elsősorban különféle tudományos forrásművekre hivatkozva készíti el szakdolgozatát. Ezek közül az új tudományos eredmények közzétételében elsőbbséget élvező folyóirat-cikkek és tudományos könyvek szerepeltetése legyen meghatározó. A folyóirat-cikkekhez terjedelemben és stílusukban hasonlatosak a szerkesztett tudományos könyvek fejezetei. Más forrásokra hivatkozásnál fokozott körültekintés szükséges, elsősorban amiatt, hogy nem feltétlenül biztosított a forrás lektoráltsága és megbízhatósága.

Konferencia-prezentációkra abban az esetben érdemes hivatkozni, ha friss, új eredmény szerepel benne, és még nem telt el annyi idő a közzétételtől (ez néhány évre tehető), amennyi idő alatt szokásosan a tudományos folyóiratokban és könyvekben megjelentethette volna a szerző az eredményeit.

Az interneten fellelhető kéziratok, kép-, hang- és videófájlok is felhasználhatók, ám ezekre is érvényes követelmény, hogy pontosan beazonosíthatók és visszakereshetők legyenek. A szerző, a cím és az évszám – ha ismert – megadásán túl fájl szintű URL, és a megtekintés idejének megadása is szükséges.) Továbbá különösen ajánlott a megbízhatóság szempontjából is körültekintően válogatni.

A szakdolgozat eredetisége

Alapvető követelmény, hogy a szakdolgozat a szerzőjének saját, eredeti alkotása legyen. A plágium definíciója: mások szellemi tulajdonának a HKR 74/B. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes felhasználása. A szerző tudomásul veszi, hogy plágiumnak számít (1) szó szerinti idézet közzététel nélkül; (2) tartalmi idézet, parafrázis hivatkozás nélkül; (3) más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Fontos követelmény, hogy mások gondolatainak szó szerinti felhasználása esetén idézőjelet használunk, és a szerző és évszám mellett megadjuk a forrás pontos oldalszámát is. Az oldalszám megadásának elmaradása (ha egyébként a szerző nevére és művére hivatkozik a jelölt) nem számít plágiumnak, viszont hivatkozási anomáliaként a szakdolgozat értékét csökkenti.

Mások gondolatainak nem szó szerinti átvétele, tartalmi összefoglalása, parafrázis, alkotó vagy kritikai felhasználása esetén elegendő a szerző és az évszám megadása, nem szükséges oldalszám megadása.

A HKR 74/A., 74/B. és 74/C. paragrafusai szólnak a hallgatói művek (köztük a szakdolgozat) jogtisztaságáról. Amennyiben a hallgató megsérti az idegen szerzői mű felhasználására vonatkozó szabályokat, „a szakdolgozat érdemjeggyel való minősítését meg kell tagadni” (HKR, 74/C. §, (1) bekezdés)

„A szakdolgozathoz csatolni kell a hallgató eredeti aláírással ellátott nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy ez az önálló szellemi alkotása megfelel a jelen Szabályzat 74/A–74/C. §-okban ... foglalt rendelkezéseknek.” (HKR, 76. §, (6) bekezdés)

A Hallgatói követelményrendszer 79.§ (7) bekezdés alapján az Országos Tudományos Diákköri Konferencián vagy más szakmai versenyen fődíjat vagy első díjat nyert dolgozatot a szakért felelős oktatási szervezeti egység vezetője külön bíráló nélkül jeles minősítéssel elfogadhatja, ha az megfelel a szakdolgozattal szemben támasztott tartalmi és formai követelményeknek.

Az OTDK-pályamunka /HKR 79. § (7) bekezdés/ és a TDK-pályamunka /HKR 492. § (3) bekezdés/ szakdolgozatként történő elfogadtatására szolgáló űrlap a Tanulmányi Hivatal honlapján (Hallgatóknak/Dokumentumtár) elérhető. A pályamunka szakdolgozatként elfogadása esetén az űrlap a szakdolgozatba bekötendő.

A SZAKDOLGOZAT ÉRTÉKELÉSE, VÉDÉSE

A szakdolgozatot – a témát gondozó tanszék vezetője által megbízott – egy vagy több szakértő értékeli. Az *előzetes szakvélemény* egy példányát a szakdolgozat benyújtását követő 30 napon belül a tanszék eljuttatja az érintett hallgatónak, *tavaszi félévben legkésőbb május 20-ig (szakirányú továbbképzésben május 25-ig), téli záróvizsga esetén minden képzésben január 10-ig.*

A szakdolgozat értékeléséhez az alább közölt pontozólap ad keretet.

A SZAKDOLGOZAT ÉRTÉKELÉSE		
A hallgató neve: Neptun-kód, szak, tagozat:		
A szakdolgozat címe:		
A bíráló neve, beosztása: A bíráló tanszéke/munkahelye:		
1. A téma- és címválasztás (érdekesség, újszerűség; relevancia, a választás motívumai) <i>max. 5 pont</i>		
2. A téma kidolgozottsága A szakirodalom feltárása (köre, relevanciája, minősége) A módszerek megválasztása, szakszerű alkalmazása, az összegyűjtött anyag mennyisége, minősége, elrendezése Elemzés, értelmezés (az elemzési szempontok megválasztása, az elemzés mélysége, minősége, pontosság, egyértelműség, az eredmények értelmezése) <i>max. 20 pont</i>		
3. Stílus, formai megvalósítás		
<ul style="list-style-type: none"> - Nyelvi megformálás (helyesírás, nyelvhelyesség, stílus) - Szerkesztés (a szerkezet összhangja a tartalommal; a tagolás arányossága, a jelölés, stb.) <i>max. 5 pont</i> - Könyvészeti követelmények (a hivatkozások és az irodalomjegyzék szabályossága) - Mellékletek (a témához való szerves kapcsolódás, mennyiség, minőség) <i>max. 5 pont</i> 		
0 - 14 pont	elégtelen	(1)
15 - 19 pont	elégséges	(2)
20 - 24 pont	közepes	(3)
25 - 29 pont	jó	(4)
30 - 35 pont	jeles	(5)
A szakdolgozat javasolt érdemjegye az összesített pontszám alapján*:		
.....(számmal)...(betűvel)		
..... a bíráló aláírása		
Budapest, 20		

A szakdolgozat védeése a *záróvizsga* része. A szakdolgozatot a hallgatónak **bizottság előtt kell megvédenie.**

A hallgató feladata a szakdolgozat védésén:

- a dolgozat koncentrált bemutatása,
- reflexió a bírálat megállapításaira,
- a védést vezető szakértő kérdéseinek megválaszolása,
- a bizottság meggyőzése a témában való felkészültségről.

A védés értékelésének szempontjai:

- a téma kifejtésének szakszerűsége, rendszeressége;
- a témakörben, annak szakirodalmában való tájékozottság,
- a bemutatás szakmai színvonala, eredetisége,
- a vitatott problémák kezelésének módja,
- nyelvi igényesség.

Az elégtelenre minősített szakdolgozatra az ELTE HKR 81.§ (8) és a 82.§ (1) szabályai érvényesek, a hallgatónak új szakdolgozatot kell készítenie, és az adott záróvizsga-időszakban záróvizsgára nem bocsátható.

1. sz. melléklet

EREDETISÉGNYILATKOZAT

Alulírott

név: _____

születési hely, idő: _____

szak: _____

NEPTUN-kód: _____

büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában nyilatkozom és aláírással igazolom, hogy a(z)

című szakdolgozat **saját, önálló szellemi munkám eredménye.**

Kijelentem, hogy megismertem az ELTE HKR hatályos szabályzatának „*A hallgatók által végzett munka jogtisztasága*” c. fejezetét (74/A, 74/B, 74/C §), ezek ismeretében a dolgozat elkészítése során betartottam az idegen szerzői mű felhasználására és a felhasználás jelölésére vonatkozó követelményeket.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat/diplomamunka esetén plágiumnak számít:

- a szó szerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- a tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Tudomásul veszem, hogy ha szakdolgozatom nem felel meg az idézésre és a forrás megjelölésére vonatkozó, fentebb említett előírásoknak, akkor a vonatkozó fegyelmi és/vagy büntetőjogi jogkövetkezményekkel kell számolnom, a dolgozatot pedig az ELTE szabályzata szerint értékelhetetlennek kell tekinteni.

Budapest, 20... _____

hallgató aláírása

(Rögzíteni kell a szakdolgozat végén.)

KONZULTÁCIÓS LAP

hallgató (név, szak, műveltségi terület/specializáció)

című szakdolgozata

a tartalmi és formai követelményeknek megfelel, benyújtható; a hallgató teljesítette a félévente legalább kétszeri konzultációra vonatkozó előírást.

(Rögzíteni kell a szakdolgozat végén.)

Budapest, 20... _____

konzulens

3. sz. melléklet

Kérelem OTDK pályamunka szakdolgozatként történő elfogadására

Tisztelt Oktatási Dékánhelyettes Asszony/Úr!

Alulírott, _____, (Neptun-kód: _____)
az ELTE TÓK óvodapedagógus BA/tanító BA/csecsemő- és kisgyermeknevelő BA/osztatlan
rajz-és vizuáliskultúra-tanár szakos /rajz-és vizuáliskultúra tanári mesterszakos hallgatója azzal
a kéressel fordulok Önhöz, hogy az Országos Tudományos Diákköri pályamunkámat
szakdolgozatként elfogadni szíveskedjen.

Kérésem indoka, hogy az Országos Tudományos Diákköri Konferencián 20____. _____ hó
____-án/én a _____
című pályamunkámmal részt vettem, s első helyezést értem el.

Budapest, _____

Hallgató aláírása

Az OTDK dolgozat témavezetőjeként a hallgató kérését támogatom. A HKR 79.§ (7) bekezdés értelmében az OTDK pályamunka a szakdolgozati benyújtás esetén a szakdolgozatokra előírt tartalmi és formai követelményeknek kell megfeleljen. A hivatkozott szabálypontban foglaltak teljesülését ellenőriztem és igazolom.

Témavezető neve: _____

Témavezető aláírása: _____

Budapest, _____

A Tanító- és Óvóképző Kar oktatási dékánhelyetteseként a hallgató kérését elfogadom, benyújtott OTDK dolgozatát a HKR 79.§ (7) alapján szakdolgozatként elfogadom, s jeles osztályzatúnak minősítem.

Az ELTE TÓK oktatási dékánhelyettesének aláírása: _____

Budapest, _____

4. sz. melléklet

Kérelem TDK pályamunka szakdolgozatként történő elfogadására

Tisztelt TDK Műhelyvezető Asszony/Úr!

Alulírott, _____, (Neptun-kód: _____)
az ELTE TÓK óvodapedagógus BA/tanító BA/csecsemő- és kisgyermeknevelő BA/osztatlan
rajz-és vizuáliskultúra-tanár szakos /rajz-és vizuáliskultúra tanári mesterszakos hallgatója azzal
a kéréssel fordulok Önhöz, hogy a kari Tudományos Diákköri pályamunkámat
szakdolgozatként elfogadni szíveskedjen.

Kérésem oka, hogy a Kari Tudományos Diákköri Konferencián 20____. _____ hó
_____-án/én a _____ című
pályamunkámmal részt vettem, s dolgozatom az írásbeli bírálaton a 45 pontot elérte.

Budapest, _____

Hallgató aláírása

A TDK-dolgozatot gondozó műhely vezetőjeként a hallgató kérését támogatom. A HKR
492.§ (3) bekezdés értelmében az írásbeli bírálaton legalább 45 pontot elérő TDK-pályamunka
a szakdolgozati benyújtás esetén a szakdolgozatokra előírt tartalmi és formai
követelményeknek kell megfeleljen. A hivatkozott szabálypontban foglaltak teljesülését
ellenőriztem és igazolom.

A TDK-dolgozatot gondozó műhely vezetőjének neve: _____

TDK-dolgozatot gondozó műhely vezetőjének aláírása: _____

Budapest, _____